

Sørine Gotfredsens prædiken 3. søndag i fasten

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst

Dato

12. marts 2023

Sted

Jesuskirken, København

Engang troede jeg, at jeg vidste, hvad det vil sige at være et frit menneske. Det gav sig selv, når jeg sammen med mine veninder færdedes i skoven og i den lille by, hvor jeg er vokset op og stort set selv bestemte dagens forløb. Og hvornår jeg skulle være hjemme, blot det var inden aftensmad. Frihed betød at kunne bevæge sig rundt i verden efter sit eget hoved, mens jeg skuede ind i en fremtid, hvor alt kunne lade sig gøre, for ingen eller intet havde magt til at begrænse mit personlige råderum, og det var godt. Troede jeg.

Senere indså jeg, at man kan fare vild i frihed. Det sker, når vi mennesker vil ophøje friheden som noget, der er absolut, for mens friheden godt kan *føles* absolut i små øjeblikke, hvor det virkelig er, som om der ingen grænser findes, lærer man med tiden, at frihed kun giver mening, når den står i forhold til begrænsning. Gør den ikke det, kan den blive til tomhed, ja, endnu værre. Den kan over sig få strejf af noget grusomt, ligefrem noget dæmonisk, og den kan få verden til at ligne noget, der er spejlvendt.

Meget virker skævt og ubehageligt omkring Jesus i teksten i dag, hvor han er i færd med at drive en ond dæmon ud af en person, der er stum. Det fører til en samtale om, hvem der egentlig driver rundt med hvem, for folk vil vide, om det er i kraft af det onde eller det gode, Jesus har sin magt. Og han griber chancen til at forklare dem, at når de på den måde begynder at overveje, om det er ved djævelen, han driver dæmonen ud, skyldes det måske, at de mærker en faretruende splittelse inde i sig selv. For mens de muligvis også ønsker lidt drama for dramaets egen skyld – man skal aldrig undervurdere menneskenes intrigante energi – er sagen, at jo mere man har det med at mistænke mennesket for at være præget af det onde, desto sværere kan det blive at tro på det gode.

Jeg kender det fra mig selv, det kommer jeg tilbage til. Uanset hvor meget et

menneske tror, at det befinder sig på afstand af det dæmoniske, kan det vise sig at være tættere på, og derfor siger Jesus her, at den, der ikke er med ham, er imod ham. Den, der ikke gør alt, hvad man kan for at tro på, at Jesus er det gode, kan få sværere ved overhovedet at genkende godt og ondt og kan ende med i en eller anden grad selv at komme til at tjene det sidste.

Man skal være ekstra opmærksom i selskab med dem, der fremstår mest velmenende. I onsdags var det kvindernes internationale kampdag, og den er vigtig i en verden, hvor kvinder nogle steder lever med så frygtelig undertrykkelse, at det kan synes lidt ude af proportioner, at vi i dette land igen gør det til en stor principiel debat, hvem der oftest tager opvasken i danske hjem.

Selv deltog jeg i et arrangement, hvor vi blandt andet diskuterede kvinders mulighed for at få foretaget kosmetiske indgreb for skønhedens og attraktionens skyld. I den samtale indså jeg, at dyrkelsen af frihed kan blive så entydig, at den næsten bliver grusom. Sagen er, at over 90 procent af de personer, der gerne vil opereres smukkere, er kvinder, og mens de fleste nok mener, at den enkelte må bestemme selv, var det påfaldende, at *friheden* til at gøre det her i panelet blev set som altafgørende målestok. Hvormed det hele pludselig forekom så koldt og tømt for medfølelse. For hvor var bekymringen over, at så mange – også helt unge – kvinder lader sig skære i for at se ud på en bestemt måde, ofte, i øvrigt, på opfordring af deres mænd?

Det er, som om, friheden er blevet frakoblet det etiske, hvilket jo er kendetegnende for menneskesynet i den vestlige verden. Mens den personlige frihed selvsagt er dyrebar i vore samfund, kan den også på næsten hyklerisk vis blive til svaret på alt, hvis det passer i ens kram. Denne aften syntes det at passe i mange af de tilstedeværendes kram, fordi doktrinen i dag lyder, at kvinden suverænt skal bestemme alt selv, og det forekom mig, at noget brutalt og nærmest ondt er flyttet ind i samtalen.

For noget hensynsløst og livsfjendtligt ligger altid på lur, og i sin berømte roman *Mørkets hjerte* lader Joseph Conrad fortælleren, Marlowe, beskrive sit møde med den rå og frie menneskenatur i en fortælling, hvor det djævelske er på spring i hver eneste sætning. Han siger: ”Jeg har set voldsdjævelen og griskhedsdjævelen og det flammende begærs djævel; men ved alle stjerner, det var stærke, hårdhudede og rødjede djævle, der kunne drive og tvinge mænd...” Og

kvinder, må man i tidens ånd tilføje. Marlowe er på vej ind i det dybe Afrika og møder mennesker, sorte som hvide, i alle skikkelser og begynder at forstå, at det djævelske mellem mennesker kan have alle former – også den næsten banalt bekvemme og hykleriske, og da jeg sad der forleden mellem de progressive feminister, var der netop noget hyklerisk på færde.

Den frihed, de hylder, kan blive til en kraft, der trækker mennesket ind i mørket – her forstået som den ubehagelige mentalitet i vor tid, der kredser så ubønhørligt om den perfekte krop som vejen til lykke. Forstå mig ret. Jeg anfægter ikke kvindens frihed til at gøre, hvad hun vil. Jeg anfægter kvindesagsforkæmpernes ensidige hyldest af den frihed, idet de bør vide, at det bidrager til at spærre os alle inde i en sygelig optagethed af udseende. Ligesom de bør vide, at friheden kan blive til et tyranni, hvis den ikke møder en grænse.

Derfor lærer Jesus os, hvor nemt vi skaber plads for det ligegyldige og nådesløse, og særligt, når huset – altså, vores indre, vores sind – synes fejlet og prydet og fyldt med gode intentioner. Som når vi ophøjer begreber som frihed, lighed og retfærdighed og lader disse dyder gå amok uden at være bevidst om deres bagside. Så sniger dæmonerne sig tilbage inden døre og gør os blinde for egen tankemæssige kortslutning, og vi har altid brug for en anden målestok end os selv.

Denne målestok er Jesus, der også lærer os, hvad frihed er. Han er kommet hertil for at sætte os fri fra gammel lovtænkning og snæver fordømmelse og ind i et levende forhold til vores samvittighed, der forpligter os på altid at se medmennesket som mit ansvar. Det er så fristende blot at lade den anden drukne i frihed uden at tage ansvar for ham eller hende. Det er så fristende at sige – det må du selv om, og vi tror, at det er den gode besked, men det er netop dét, den dæmoniske kraft vil lokke os til at tro. For sådan bliver friheden til en størrelse, der er foruden sans for barmhjertighed.

Kristendommen, derimod, lærer os, at friheden har en barmhjertighedens grænse, og jeg vil ikke have, at du drukner i frihed og for eksempel ikke bliver advaret mod vor tids frie og onde kropstyranni. Grænsen er næstekærligheden, og hvor Jesus sætter mennesket i forhold til dén, sætter den dæmoniske frihed den enkelte fri til at gå under i sit eget råderum og måske trække andre med sig i faldet. Friheden bliver spejlvendt og svimlende uendelig og udgør utvivlsomt en stor del af forklaringen på mange menneskers sjælelige kvaler i dag.

Jeg tvivler ikke på det ondes eksistens i verden, og det har jeg stort set aldrig gjort. Jeg kan mærke det i den følelse af sort og hånlige skygge, der pludselig jager gennem sindet, som om den blot for morskabs skyld lige vil minde mig om, at jeg skal dø, og lige så godt kan opgive håbet om evighed og salighed og i stedet give mig hen til ren kortsigtet selvopholdelse. Det er falskhedens skygge, det er selve løgnen, der vil lokke mig til at foragte livet, og netop trangen til at lyve afslører splittelsen i vores indre hus.

Den før omtalte Marlowe sanser det meget klart, da han på den strabadserende tur i Afrika fristes til at lyve for at opnå status i andres øjne. Og han siger: ”I ved at jeg hader, afskyr og væmmes ved løgn, ikke fordi jeg er ærligere end resten af os, men simpelthen fordi det skræmmer mig. Der er et strejf af død, en bismag af livets korthed i en løgn – og det er netop det, jeg hader og afskyr ved verden – det jeg helst vil glemme. Det gør mig syg og forstemt, ligesom det ville gøre at bide i noget råddent” Livet er fyldt med modstand, løgnen er indbegrebet af det, og man ved det udmærket, hver gang man nærmer sig den. At livet er på spil.

Når Jesus i Bibelen driver dæmoner ud, skal vi ikke spille tid med at overveje, om netop denne person virkelig bliver rask. I stedet skal vi forsøge at tro på, at Jesus vil bryde ind i enhver splittede liv og i vort indre hus blive den styrke, vi ikke kan være selv. Det betyder ikke, at dæmonerne forsvinder, huset er ikke definitivt rent, men det betyder, at vi bliver bedre til at kæmpe imod dem.

Jeg sagde tidligere, at jo mere man mistænker mennesket for at stå i ledtog med det onde, desto sværere kan det blive selv at tro på det gode. Og jeg ved, hvad jeg taler om. Jeg har skrevet bøger om det onde og ofte opfordret til, at vi ikke glemmer, at det findes, og risikerer jeg ikke at yde det for meget opmærksomhed og overse, at også det gode er en stor kraft i verden?

Jo, det gør jeg, og jeg bestræber mig hver dag på at ramme balancen. For det er farligt ikke at spekulere over det onde, og det er farligt at spekulere for meget over det, men fred for alle tanker er der, når Jesus taler til os. Her i hans tiltale – og her i kirken på den ægte klippe – er friheden entydig, og sådan forstår jeg Sønnens berømte ord: ”Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder.” Den, der ikke gang på gang lader sig tale til af Jesus,

risikerer at fare vild i løgn og splittelse, og den, der *lader* sig tiltale, ved hvor sandhedens vej er.

Og man kan med årene komme mere på det rene med, hvad det vil sige at være et frit menneske, for fri er den, der tror på, at Jesus virkelig handler på vegne af det guddommelige. Han har magt til at sætte os fri fra at skulle fortabes i den mørke skygge, der jævnligt angriber sindet, og han taler til os som de betydningsfulde skabninger, der kan være med til at kæmpe på det godes side. Det er en ubegribelig velsignelse at være sat fri til det og samtidig kunne tro på, at det engang kun vil være Guds rige, der består. Alt det djævelske vil være væk. Lige så meningsfuldt det er at kæmpe kampen nu, lige så vidunderligt er det at tro på, at der i evigheden kun findes salighed og fred. Og kun den frihed, Gud vil, at vi skal have.

Amen.

Kilde

www.soerine.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Prædiken

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/praediken-tredje-sondag-i-fasten>